

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Jacek Dunikowski (spr.)
Sędziowie	SSA Andrzej Ulitko SSO del. Adam Barczak
Protokolant	Anna Tkaczyk

przy udziale Janusza Kordulskiego - Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014 r.

sprawy **A. A. s. Z.**

oskarżonego z art. art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 20 listopada 2013 r. sygn. akt II K 124/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego A. A. uznaje za winnego tego, że w dniu 14 lutego 2013 r. w K., nożyczkami krawieckimi o długości ostrza 10 cm zadał Z. D. cios w okolice jamy brzusznej, powodując u pokrzywdzonego powstanie obrażenia ciała w postaci rany klutej brzucha z uszkodzeniem jelita grubego i krwawieniem do jamy otrzewnej, które to obrażenie naruszyło czynności narządu ciała trwające dłużej niż 7 dni, tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 157 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazuje go i wymierza mu karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. w pozostałym zakresie wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. A. kwotę 738 złotych, w tym kwotę 138 złotych podatku VAT tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonego z urzędu wykonywaną w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia oskarżonego A. A. od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za drugą instancję.

UZASADNIENIE

A. A. oskarżony został o to, że:

w dniu 14 lutego 2013 r. w K., działając w zamiarze bezpośrednim, usiłował pozbawić życia Z. D., w ten sposób, że zadał mu cios nożycami krawieckimi w brzuch, powodując u niego obrażenia ciała w postaci rany klutej brzucha z uszkodzeniem jelita grubego i krwawieniem do jamy otrzewnej, których skutkiem było naruszenie czynności narządu ciała trwające dłużej niż siedem dni, jednak zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na udzielenie wymienionemu pomocy medycznej;

tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 20 listopada 2013 r. sygn.. akt II K 124/13 oskarżonego A. A. w ramach zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu uznał za winnego tego, że w dniu 14 lutego 2013 roku w K. w mieszkaniu zlokalizowanym przy ul. (...), przewidując możliwość wystąpienia ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pod postacią choroby realnie zagrażającej życiu i godząc się na to, nożyczkami krawieckimi o długości ostrza 10 centymetrów zadał Z. D. cios w okolice jamy brzusznej, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na udzieloną pokrzywdzonemu pomoc medyczną, powodując u pokrzywdzonego powstanie obrażenia ciała w postaci rany klutej brzucha z uszkodzeniem jelita grubego i krwawieniem do jamy otrzewnej, które to obrażenie naruszyło czynności narządu ciała trwające dłużej niż 7 dni, tj. uznał go za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę w rozmiarze 3 (trzech) lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 14 lutego 2013 roku do dnia 20 listopada 2013 roku.

Na podstawie art. 62 k.k. określił, iż oskarżony A. A. orzeczoną karę pozbawienia wolności winien odbywać w warunkach zakładu karnego z systemem terapeutycznym dla osób uzależnionych od alkoholu. Na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci nożyczek zaś na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. nakazał zwrócić oskarżonemu A. A. dowody rzeczowe wymienione pod poz. 2, 3 i 4, zaś Z. D. dowody rzeczowe w postaci koszuli jeansowej marki (...), koszulki z napisem „(...)”, spodni jeansowych wraz z paskiem, kalesonów, majtek typu bokserki, jednej pary pantofli, wymienione pod poz. od 5 do 10, zapisane pod numerem (...) księgi przechowywanych przedmiotów Sądu Okręgowego w Olsztynie. Zasadził od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. A. Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 720,00 (siedemset dwadzieścia) zł tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonego wykonywaną w postępowaniu sądowym z urzędu oraz naliczoną od tego wynagrodzenia stawkę podatku VAT w kwocie 165,60 (sto sześćdziesiąt pięć 60/100) zł oraz kwotę 300,00 (trzysta) zł tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonego wykonywaną w postępowaniu przygotowawczym z urzędu oraz naliczoną od tego wynagrodzenia stawkę podatku VAT w kwocie 69,00 (sześćdziesiąt dziewięć) zł. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego A. A. od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację wywiódł obrońca oskarżonego.

Zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na podstawie art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k. zarzucił wyrokowi:

1. naruszenie prawa materialnego – art. 15 § 1 k.k. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy oskarżony dobrowolnie odstąpił od dokonania oraz dobrowolnie zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego,
2. naruszenie przepisów postępowania, a zwłaszcza art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. poprzez dobrowolne uznanie, że oskarżony swoim zachowaniem co najmniej godził się na spowodowanie skutku w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podczas gdy oskarżony bezzwłocznie wezwał pomoc lekarską, oraz jak słusznie ustalił Sąd Okręgowy (s. 12 uzasadnienia) siła uderzenia wynikała nie z determinacji w wyrządzeniu znacznej krzywdy pokrzywdzonemu, ale ze stanu zdenerwowania, w jakim wówczas znajdował się oskarżony.

W oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę tego wyroku przez przyjęcie, że oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. i wymierzenie mu za to kary 2 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zmierzająca do wykazania, że oskarżony swoim zachowaniem nie godził się na spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego nie zasługiwała na uwzględnienie. Nie wykluczało to jednak podzielenia stanowiska o zasadności przypisania oskarżonemu jedynie popełnienia przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. ze względu na przyjęcie zaistnienia warunków z art. 15 § 1 k.k.

Poddając na wstępie kontroli ustalenia dotyczące zamiaru odnośnie spowodowania skutku z art. 156 § 1 pkt 1 k.k., a w szczególności negowanej w apelacji jego strony woluntatywnej, w postaci godzenia się na spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu stwierdzić należy całkowitą trafność rozważań Sądu I instancji. W świetle wskazań ogólnej wiedzy i doświadczenia życiowego każdy przeciętnie myślący człowiek musi zdawać sobie sprawę, że zadając ostrym narzędziem silny cios w okolice gdzie skupione są ważne dla życia organy może doprowadzić do nastąpienia co najmniej ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pod postacią choroby realnie zagrażającej życiu. Rozpoznanie możliwości spowodowania takich następstw było w zasięgu poziomu intelektualnego oskarżonego i nie usprawiedliwia go zakłócenie możliwości oceny sytuacji, z racji głębokiego stanu nietrzeźwości. Jednocześnie nie powstrzymanie się od takiego działania czyni oczywistym, że na ów skutek co najmniej się godził. Ustalenie zamiaru nagłego, a więc sytuacji kiedy sprawca działa na skutek impulsu, bez rozważenia okoliczności zachowania, w żadnym razie nie wyłącza elementu woluntatywnego strony podmiotowej w postaci godzenia się, skoro z decyzją określonego zachowania się, nawet bez wszechstronnego przemyślenia czynu wiąże się działanie, którego następstwem mogą być przewidywane skutki.

Działanie z zamiarem nagłym, a więc bez przemyślenia, pod wpływem emocji, w zdenerwowaniu z reguły nie rzutuje na obraz znamion przestępstwa, ale w praktyce może oznaczać mniejszy ładunek społecznej szkodliwości, bądź niniejszy stopień zawinienia.

W świetle powyższego argumenty skarżącego nie mogły stanowić podstawy do odrzucenia działania oskarżonego w zamiarze spowodowania następstw określonych w art. 156 § 1 pkt 1 k.k.

Nie mniej niezastnienie tego rodzaju skutków i postawa oskarżonego, który podjął działanie zmierzające do zapobiegnięcia ich powstaniu, czyniły aktualnymi rozważania o możliwości zastosowania instytucji z art. 15 § 1 k.k.

Wprawdzie Sąd dostrzegł, że oskarżony „po zadaniu ciosu zreflektował się w powadze sytuacji i wezwał karetkę pogotowia” jednak uznał to za element wykluczający możliwość przypisania zamiaru pozbawienia życia, a nie dobrowolne zapobieżenie skutkowi stanowiącemu znamię czynu z art. 156 § 1 pkt 1 k.k. Stanowisko swoje oparł na przekonaniu, że podjęcie przeciwakcji nie może ograniczać się wyłącznie do wezwania pogotowia, ale sprawca musi wykazać dalej idącą aktywność w dążeniu do zapobiegnięcia skutkowi. Tymczasem ustawa nie określa sposobu zachowania czy intensywności podejmowanych działań, a jedynie wymaga dobrowolności zapobieżenia skutkowi (czynny żal), tj. ustalenia, że sprawca z własnej woli niezależnie od motywacji chciał aby skutek nie nastąpił i podjął w tym kierunku działania.

Niewątpliwie wezwanie pogotowia w okolicznościach sprawy było realnym rodzajem pomocy i wbrew ocenie Sądu było też wyrazem woli, co do zapobieżenia skutkom swego działania. To odwrócenie niebezpieczeństwa nastąpienia skutku było przeciwakcją skuteczną, rozsądną i wystarczającą z punktu widzenia zaangażowania sprawcy do oceny dobrowolności działania. Na odmienną ocenę Sądu zaważyło zapewne przekonanie wiążące się z próbą umniejszenia przez oskarżonego swego udziału w czynie i uniknięcia odpowiedzialności, poprzez wskazywanie, że pokrzywdzony sam wbił sobie nożyce w brzuch, jednak są to dwie różne kwestie podlegające karnoprawnemu wartościowaniu. Rzeczywistej dobrowolności zapobieżenia skutkowi nie wyklucza bowiem nawet równoczesna czy współistniejąca

motywacja ukierunkowana na całkowite wyłączenie odpowiedzialności poprzez zaprzeczenie podjęcia zachowań, których następstwem było zaistnienie znamion przestępstwa.

Reasumując należało przyjąć, że podjęte przez A. A. działanie, które było przejawem jego woli zapobiegło skutkowi przestępnemu określone w art. 156 § 1 pkt 1 k.k. i uzasadniało zastosowanie dobrodziejstwa z art. 15 § 1 k.k.

Ponieważ klauzula niekaralności nie rozciąga się na inne spowodowane skutki (por. wyrok SN z 8.09.1988 r., II KR 205/88, OSNKW 1989, Nr 1, poz. 6), to uzasadnione było przypisanie mu czynu polegającego na naruszeniu czynności narządów ciała pokrzywdzonego na czas trwający dłużej niż 7 dni z art. 157 § 1 k.k., który to czyn był kumulatywnie kwalifikowany z przestępstwem objętym klauzulą niekaralności wynikającą z czynnego żalu.

Wymierzając za tak przypisany czyn karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności Sąd Apelacyjny rozważył całokształt okoliczności ujawnionych na rozprawie, a więc zarówno okoliczności obciążające jak i przemawiające na korzyść sprawcy.

Bilans tych okoliczności jest zdecydowanie niekorzystny dla oskarżonego. A. A. popełnił czyn o wysokiej społecznej szkodliwości, dopuszczając się go wobec osoby najbliższej, z błahych powodów (kłótnia o 20 złotych), którego skutki w sferze psychicznej pokrzywdzonego pozostawią ślad na zawsze. Czyn ten popełnił w stanie znacznego upilstwa. Obciążająco na wymiar kary wpływa także wcześniejsza wielokrotna karalność oskarżonego i nadużywanie alkoholu, które wskazują na jego znaczną demoralizację.

Za surowszą represją nie przemawiał fakt częściowego przyznania się do winy, wyrażenia czynnego żalu, przeproszenia pokrzywdzonego, który oskarżonemu wybaczył.

Mając to na uwadze orzeczono jak w wyroku.

Zważywszy, że oskarżony nie posiada majątku, ciąży na nim obowiązek alimentacyjny, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. Sąd Apelacyjny zwolnił go od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

O wynagrodzeniu za obronę z urzędu orzeczoną na podstawie § 14 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Nr 263, poz. 1348).

J.